

HET GEHEUGEN

Janneke de Jonge

- Naam:** Janneke Sophia Renée de Jonge
- Geboren:** 8 januari 1958 te Vledder.
- Getrouwd:** Op 20 juli 2007 met Jan Diertens, grafisch vormgever uit Assen. Zij heeft zelf geen kinderen. Uit een eerder huwelijk van Jan Diertens zijn er twee kinderen en drie kleinkinderen.
- Toen woonachtig:** Vledder, Prinses Beatrixstraat 2, kort daarna is zij verhuisd naar de burgemeesterswoning in Frederiksoord, Majoor van Swietenlaan 4.
- Nu woonachtig:** Engelberterweg 63, Groningen (Engelbert).
- Beroep:** Na de kunstacademie Minerva te Groningen te hebben gedaan koos zij voor het beroep van illustrator, ontwerper en tekenaar. Zij werkte bijna dertig jaar als infographic-redacteur en illustrator bij het Nieuwsblad, later het Dagblad van het Noorden.
- Hobby's:** (moes-)tuinieren, knutselen en haar vier katten. Haar website is het bekijken waard, zie www.jannekedejonge.nl.





Bijzonderheden: Janneke is de dochter van oud-burgemeester Eltjen Johannes de Jonge en Nanny Renée van der Ploeg¹, het echtpaar had twee kinderen, haar jongere zus Sophie (1961) en zij. Als illustrator/tekenaar geniet Janneke bekendheid o.a. met de 40 plaatjes, die zij al jarenlang elk jaar verzorgt voor de Kerstpuzzel van Dr. Denker in het Dagblad voor het Noorden en de Leeuwarder Courant. Als kind raakte zij bevriend met haar buurmeisje Ellen de Vries, dochter van huisarts Andries de Vries en apotheker Pauline Ludwig (oom Dries en tante Pauli). Zij en Ellen zijn nog altijd vriendinnen, nu al meer dan zestig jaar.



Met Ellen de Vries

Wat is je oudste herinnering aan het dorp?

Ik was nog maar zeven jaar toen ik met mijn ouders en zusje uit Frederiksoord naar Vries verhuisde. Mijn herinneringen aan het dorp zijn die van een kind en van een korte periode. Wel ging ik nog vaak bij Ellen logeren en kwam er dus nog wel, tot ook de familie de Vries in 1972 Frederiksoord verliet. Mijn oudste herinneringen zijn die aan ons sfeervolle grote huis aan de Majoor van Swietenlaan aan de rand van het Sterrebos. Er was een grote hal met een prachtige trap en een ouderwetse zolder. En een tuin met wat hoogteverschil, veel gras en een mooi grillig gevormd appelboompje. Er stond een bijzondere boom in de tuin: een Ginkgo Biloba. Nog steeds als ik ergens zo'n boom zie moet ik aan onze tuin in Frederiksoord denken. We hadden veel dieren: een hond, een kat, konijnen en in het voorjaar een klein wit geitje op het grasveld. Achter de tuin stonden de grote Lariksen van het Sterrebos waarin je de eekhoortjes kon zien 'vliegen'. Als je door een hekje achterin de tuin ging kwam je op een bospad. Ik denk dat ik een jaar of vier was toen ik daar een keer in de schemering in de herfst liep. Aan de rand van de sloot stond een grote paddenstoel. Ik zag door de raampjes van de paddenstoel dat de kabouter die er woonde het licht aan had gedaan. Echt gebeurd!

Langs hetzelfde bospaadje liep ik naar de kleuterschool aan de Koningin Wilhelminalaan. Vlakbij. De school lag ook in het bos. Er was een grote zandbak en een houten klimrek. De foto van mijn kleuterklasje met Juf Santing staat op de site van 't Fledder Kerspel. Juf Santing speelde prachtig gitaar en zong erbij. Later ging ik naar de lagere school in Nijensleek, op de fiets.

Welk voorval heeft de meeste indruk op je gemaakt?

De Floralia-feesten vond ik indrukwekkend. Ik geloof dat er in de eerste jaren versierde fietsen en auto's waren. Mijn autopod was ook versierd en de auto van mijn vader. In 1964 kwamen de praalwagens². Mijn vader werkte ook mee aan het optuigen van de praalwagens en als kind kreeg je wel iets mee van de spanning en geheimzinnigheid vooraf. De Dahlia's waarmee de wagens versierd waren hadden een bijzondere geur, die je rook als de optocht voorbij kwamen. Ik heb nog steeds graag Dahlia's in mijn tuin. De tuinen werden 's avonds met schijnwerpers verlicht, heel sprookjesachtig.

Ellen en ik gingen naar de kermis achter hotel Frederiksoord, met Jeltje³. Dat was feest: de muziek, alles door elkaar, draaimolens en kramen met felgekleurde spullen! Ellen en ik vonden vooral de poppen met wijd uitgespreide Spaanse jurk heel prachtig. Jeltje deed huishoudelijke werkzaamheden bij oom Dries en tante Pauli in de dokterspraktijk. Zij was heel klein en een beetje scheef en altijd heel aardig voor ons. In mijn beleving stond ze door haar kleine gestalte een beetje tussen de grote mensen



De villa in Frederiksoord.

en de kinderen in. Ellen en ik mochten iets kopen op de kermis. In een van de kramen hingen glitterende kettinkjes waaraan een hartje hing dat open kon. De roze hartjes waren het mooist. Die wilden wij. De kermismeneer begon de kluwen kettinkjes te ontwarren en probeerde nog: "Een blauwe is toch ook mooi?" Maar Jeltje was onverbiddelijk: "Ze willen een roze".

In een zomer, het jaar weet ik niet meer, was er op het voetbalveld in het Sterrebos een rolschaatsshow. Er waren rolschaatsende ijsberen, boerinnetjes, prinsesjes en ook een koningin. De koningin kwam van het houten plankier af en bood mijn moeder, de burgemeestersvrouw, een bos bloemen aan. Prachtig vond ik dat.

In januari 1965 verhuisden we naar Vries. Ik heb heel lang heimwee gehad naar Frederiksoord. Naar Ellen, naar het huis, naar het bos, naar de school...naar alles eigenlijk. Soms als ik bij Ellen logeerde verstopte ik me als mijn ouders me kwamen halen...

Achteraf denk ik dat de verhuizing ook de periode afsloot dat ik nog echt klein was. Nog niet bewust van de hele wereld en nog niets verdrietigs meegemaakt. Daar had de heimwee vast ook mee te maken. (Het enige vreselijke dat tot dan toe in mijn leven gebeurde was de dood van onze poes Carola. Zij kwam binnenlopen met gemeentesecretaris Carolus en zijn vrouw toen die op bezoek kwamen en bleef bij ons wonen).

Welke persoon heb je als het meest kleurrijke ervaren en waarom?

Voor een klein kind is alles nieuw en verbazingwekkend en heel veel mensen maken indruk. Juf Santing natuurlijk ook, ik noem haar als eerste. Ze moet in die tijd ongeveer twintig jaar zijn geweest. Ze was de dochter van de dorpssmid uit Wapse. Ik vond haar leuk en ze had een fiere uitstraling. Jeltje vond ik ook bijzonder omdat ze klein was maar wel kordaat. En de ouders van Ellen waren speciaal, onze burens. Oom Dries, de dokter: hij kon mensen beter maken en baby'tjes halen. De kinderen



De Vries zeiden: "Papa is een Pimmetje aan het halen", als hun vader bij een bevalling werd geroepen. Toen mijn zusje Sophieke in 1961 werd geboren was dat dus ook een 'Pimmetje'. Jarenlang hebben we haar Pim genoemd en nog zeg ik wel eens "Pim!" als ik haar roep.

Zo lang ik mij kan herinneren zijn Ellen en ik vriendinnen. Eerst toen we nog burens waren in Frederiksoord en later logeerden we bij elkaar. Ik kwam vaak en graag in het grote doktershuis. Er was altijd reuring en gezelligheid. Bovendien hadden ze een televisietoestel: dat had nog bijna niemand. Regelmatig verzamelden zich kinderen uit de buurt in de voorkamer. De gordijnen gingen dicht, de tv aan en we keken met z'n allen naar Okkie

Trooy, Swiebertje en de Verrekijker. Rond het huis was een enorme tuin met spannende paadjes, slootjes, oude appelbomen, rode en zwarte bessen en kruisbessen. En rododendrons. Zo groot, dat je er hutten in kon bouwen. Vlak achter de tuin in het bos stond 'Het Grote Huis'. In mijn herinnering een grijs betonnen fundament van een huisje. We namen onze poppen er mee naar toe en speelden urenlang 'huisje'.

Welke veranderingen aan het dorp, als je daar nu op terugkijkt, zijn de meest positieve en welke het meest negatief?

Positief waardeer ik het feit dat in het gebied van de Maatschappij van Weldadigheid met zoveel respect, creativiteit en liefde met het verleden wordt omgegaan. Zodat de geschiedenis van deze bijzondere plek in stand wordt gehouden, nu ook in het prachtige nieuwe Huis van Weldadigheid. Ik hoop echt dat de Koloniën van Weldadigheid de status UNESCO Werelderfgoed zullen krijgen.

Vorig jaar (2018) gingen Ellen en ik naar Frederiksoord voor de festiviteiten rond 200 Jaar Maatschappij van Weldadigheid. In juli wilden we de kunstwandeling in het Sterrebos doen. We hebben niet veel kunstwerken gezien, want we waren al snel op zoek naar alle plekken waar we vroeger speelden: de Droge Kom en de Natte Kom, het Triptrapbruggetje, de plek waar de kleuterschool stond en het paadje naar kruide-nier Specht. Toen we wilden kijken of 'Het Grote Huis' er nog was konden we er niet komen: er was een omheining met varkentjes die de daar woekerende exoot Japanse Duizendknoop op moesten eten. We raakten in gesprek met de huidige arts, die in de tuin aan het werk was. Ze was zo aardig ons in het oude doktershuis uit te nodigen. Hoe bijzonder om na 46 jaar weer in dat huis te zijn!

In september waren Ellen en ik weer in Frederiksoord en bezochten, ook in het kader van 200 Jaar Maatschappij van Weldadigheid, de Opera Welstaat. Een prachti-



De burens dokter Andries de Vries en apotheker Pauline Ludwig.

ge theatervoorstelling die zich verplaatste van het Huis van Weldadigheid via de oude Tuinbouwschool, de tuin van Hotel Frederiksoord en de Droge Kom naar het voormalig voetbalveld midden in het Sterrebos. Meer dan tweehonderd toneelspelers, zangers en muzikanten deden eraan mee. Een geweldig spektakel en dat in ‘ons’ bos!

Over negatieve veranderingen kan ik niet zoveel zeggen. Jammer vind ik wel het verdwijnen van de Tuinbouwschool⁴. De school betekende – ook in economische zin – veel voor Frederiksoord en omgeving, zo hoorde ik later. Ook had de school in mijn kindertijd een bijzondere sfeer. De leerlingen werden Tuinhazen genoemd en ze kwamen wel eens oppassen. Er staan foto’s van mij als peuter met een van de studenten in het fotoalbum dat mijn moeder voor me maakte. Een van de vroegere oppas-tuinhazen woont nu trouwens een eindje verderop bij mij in de straat in Engelbert.

Tiemen Stuiver (t.w.stuiver@upcmail.nl)

¹ Zie voor meer informatie in dit blad het artikel “Een jonge, ambitieuze burgemeester in Vledder (1957 – 1965)”.

² In 1963 kwamen er 3.000 bezoekers, in 1964 met de eerste twaalf praalwagens meer dan 10.000, er waren toen drie muziekkorpsen, waaronder de plaatselijke muziekvereniging ‘Concordia’.

³ Jeltje Slager wordt ook beschreven in het artikel “Het Geheugen van Andries de Vries”, *Kerspelsstokkies* nr. 34.

⁴ De tuinbouwschool sloot in 2003, het onderwijs werd verplaatst naar Meppel. In de jaren tachtig van de vorige eeuw telde de school nog ruim 600 leerlingen.